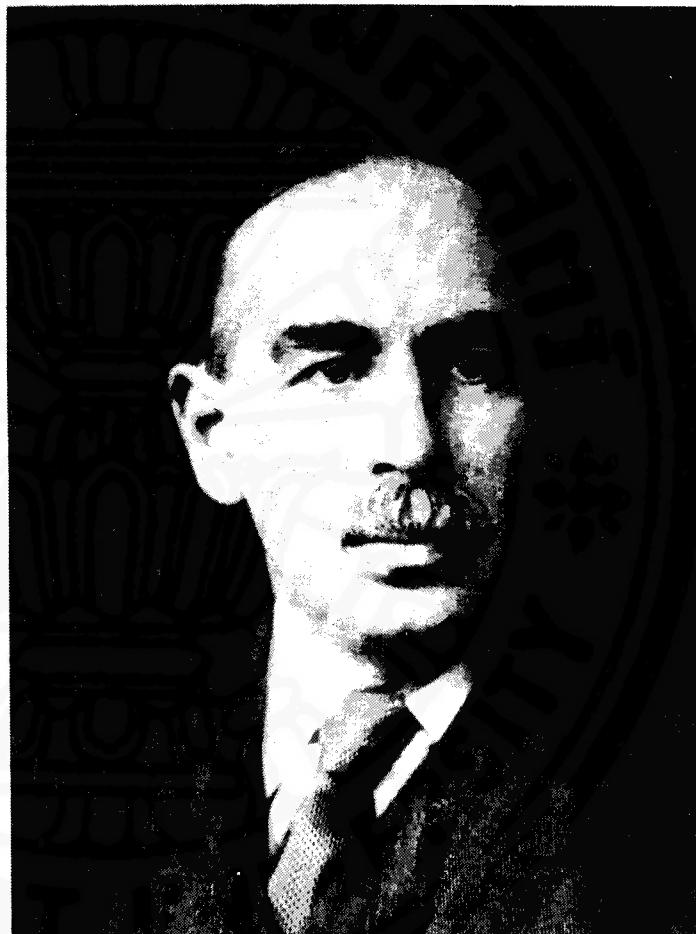

บทความพิเศษ

เคนส์ กับ กลุ่มบลูมสเบอร์*

รังสรรค์ ชนะพรพันธุ์

คณ�เคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

KEYNES AND THE BLOOMSBURY GROUP

บทความปริทัศน์เรื่องนี้จำแนกออกเป็น 4 ตอน ตอนที่หนึ่งจะกล่าวถึงวรรณกรรมว่าด้วยชีวประวัติของจอห์น เมย์นาร์ด เคนส์ (John Maynard Keynes) ตอนที่สองกล่าวถึงข้อมูลใหม่เกี่ยวกับคณส์ ตอนที่สามกล่าวถึงคุณสมบูรณ์และตอนที่สี่วิจารณ์หนังสือของ Crabtree and Thirlwall (1980) ซึ่งกล่าวถึงเคนส์กับคุณสมบูรณ์

1. วรรณกรรมว่าด้วยชีวประวัติของเคนส์

จอห์น เมย์นาร์ด เ肯ส์ ได้เชื่อว่าเป็นนักเศรษฐศาสตร์คนสำคัญแห่งคริสตศวรรษที่ 20 โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังจากที่หนังสือเรื่อง *The General Theory of Employment, Money and Interest* ออกสู่บรรณพิพานปี ค.ศ. 1936 ซึ่งยังผลให้เกิดปรากฏการณ์ที่เรียกว่า “การปฏิวัติแนวความคิดทางเศรษฐศาสตร์โดยเคนส์” (Keynesian Revolution) อิทธิพลของเคนส์ที่มีต่อวงวิชาการเศรษฐศาสตร์มีมากยิ่งขึ้นไปอีก ด้วยเหตุนี้เอง จึงมีชีวเรื่องน่าประท立ちใจที่ปรากฏว่า เมื่อเคนส์ถึงแก่นิจกรรมในปี ค.ศ. 1946 มีผู้เขียนชีวประวัติของเคนส์ที่พิมพ์ในวารสารวิชาการต่างๆ จำนวนมาก ผู้ที่ผลิตงานประเท่านี้ มีอาทิ เช่น ออสติน โรบินสัน (E.A.G. Robinson) ผู้เป็นทั้งสาขาวิชาและเพื่อนร่วมงานคนสำคัญของเคนส์¹ อาร์เธอร์ เชซิล พิกู (Arthur Cecil Pigou)² ผู้ซึ่งเป็นทั้งอาจารย์และศัครุทางความคิดของเคนส์ โจเซฟ ชูมป์เตอร์ (Joseph A. Schumpeter)³ ผู้ซึ่งมีความมุ่งสืบกิจวิจิราษยาเคนส์เป็นกำรส่วนตัว⁴ เป็นต้น ทางด้านวิทยาลัยคิงส์ (King's College) แห่งมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ ก็ได้ดำเนินการให้มีการจัดพิมพ์หนังสือเรื่อง John Maynard Keynes 1883—1946 ในปี ค.ศ. 1949 โดยรวมข้อเขียนของผู้ที่รู้จักเคนส์ในด้านต่างๆ เพื่อเป็นที่รำลึกถึงเคนส์ บทบาทของวิทยาลัยคิงส์ ดังกล่าว ไม่ใช่เรื่องน่าประหลาดใจแต่ประการใด เ肯ส์เป็นนักศึกษาของวิทยาลัยแห่งนี้ในระหว่างปี ค.ศ. 1902-1905 แม้มีเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว ก็ยังประกอบอาชีพอาจารย์มหาวิทยาลัย ณ สถาบันแห่งนี้ (ค.ศ. 1909-1946) แต่หนีอสั่งอื่นใด เ肯ส์ทำหน้าที่เหรรัฐภูมิ (Bursar) ของวิทยาลัยคิงส์อยู่ถึง 22 ปี

(ค.ศ. 1924-1946) ตลอดระยะเวลาดังกล่าว นีเคนส์ได้ปฏิรูประบบการเงินและนำทรัพย์สินของวิทยาลัยไปลงทุนซื้อหุ้น จนมีฐานะมั่นคง จากเงินจำนวน 30,000 ปอนด์สเตอว์ลิง เคนส์สามารถทำกำไรรุ่งเรืองขึ้นเป็น 380,000 ปอนด์สเตอว์ลิงในปีที่เคนส์ถึงแก่อนิจกรรม

อย่างไรก็ตาม ชีวประวัติของเคนส์ที่เขียนขึ้นอย่างเป็นทางการ (official biography) เพียงปรากฏสู่บรรณพิพากษาหลังจากที่เคนส์ล่วงลับไปแล้ว 5 ปีเศษ และผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำงานขึ้นนี้ ก็คือ รอย ฮาร์รอด (Roy F. Harrod) ผู้เป็นทั้งสาสนุคิษย์และเพื่อนร่วมงานของเคนส์ ฮาร์รอดได้รับความอี้อ้อเพื่อจากนางฟลอเรนซ์ เคนส์ (Florence Keynes) มารดาของเคนส์ในการศึกษาบ้านที่ก่อเอกสาร และจะหมายล้วนตัวของเคนส์ ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญในการเขียนชีวประวัติของเคนส์ดังกล่าว นี ภารนันท์ คาม The Life of John Maynard Keynes (London : Macmillan, 1951) ก็ยังมีข้อมูลร่วงอยู่ในน้อย หันนี้ไม่เพียงแต่จะปรากฏในภายหลังว่า ข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์บางเรื่องบางตอนมีรายละเอียดคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงเท่านั้น⁵ หากทว่าฮาร์รอดยังคงใจละเลยไม่กล่าวถึง พฤติกรรมบางด้านของเคนส์อีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในข้อที่เคนส์เป็นคนรักสองเพศ (bi-sexual)

หลังจากการปฏิวัติของ Harrod (1951) โลกหนังสือดังรอดคายอีก 16 ปีเศษ จึงมีโอกาสได้ต้อนรับหนังสือเกี่ยวกับเคนส์อีก 2 เล่ม คือ Stewart (1967) และ Lekachman (1967) หนังสือทั้งสองเล่มนี้ มีได้มีจุดเด่นทั้งในด้านการนำเสนอข้อมูลใหม่ หรือในด้านการศึกษาความเหตุการณ์แต่ประการใด

(บนซ้าย) จอห์น เนวิลล์ เก็นส์ บิดาของเกนส์

(บนขวา) ฟลอร์エンซ์ อัลต้า เก็นส์ มารดาของเกนส์

(ล่าง) นาร์การ์ด เก็นส์ (อายุ 4 ขวบ) เยฟเฟรี่

เก็นส์ (อายุ $2\frac{1}{2}$ ขวบ) และจอห์น เมเย่นวาร์ด

เก็นส์ (อายุ 6 ขวบ)

ข้อที่น่าสังเกตคือ ก่อนปี ค.ศ. 1970 งานศึกษาเชิงประวัติของเคนส์ที่ปรากฏสู่สาธารณะมีจำนวนไม่มากนัก ทั้ง ๆ ที่อัจฉริยภาพของเคนส์และอิทธิพลของเคนส์ที่มีต่อวงวิชาการทั้งในสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์เป็นที่ยอมรับกันทั่วไป อย่างไรก็ตาม นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1970 เป็นต้นมา งานศึกษาเชิงประวัติของเคนส์เริ่มหลั่งไหลสู่บรรณพิภพมากยิ่งขึ้น อาทิเช่น E.A.G. Robinson (1971), Roy Jenkins (1972),⁶ Milo Keynes (1975), D.E. Moggridge (1976)⁸ เป็นต้น การเติบโตของการศึกษาเรื่องนี้นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1970 เป็นต้นมา เป็นผลลัพธ์จากการปัจจัยอย่างน้อย 2 ปัจจัย กล่าวคือ

ประการแรก สภาราชบัณฑิตทางเศรษฐศาสตร์แห่งสหราชอาณาจักร (Royal Economic Society) ได้รวบรวมงานเขียนทั้งหมดของเคนส์มาจัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม รวม 25 เล่ม โดยใช้ชื่อว่า **The Collected Writings of John Maynard Keynes** และมอบหมายให้สำนักพิมพ์แมกมิลเลนจัดพิมพ์นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1971 งานเขียนเหล่านี้อาจจำแนกออกเป็น 5 ประเภท คือ

(1) งานเขียนที่จัดพิมพ์เป็นหนังสือเล่มแล้ว อาทิเช่น **Indian Currency and Finance** (1913), **A Treatise on Money** (1930), **The General Theory of Employment, Money and Interest** (1936) เป็นต้น

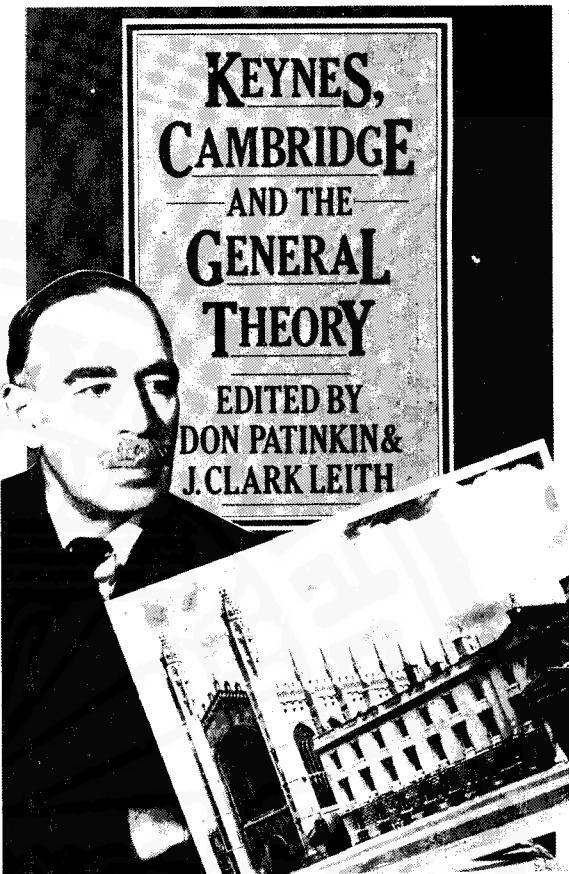
(2) บทความและจุลสารที่ร่วบรวมพิมพ์เป็นหนังสือเล่ม มาแล้ว อาทิเช่น **Essays in Persuasion** (1931), **Essays in Biography** (1933) เป็นต้น

(3) บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ หนังสือพิมพ์ และนิตยสารจดหมายที่มีถึงหนังสือพิมพ์ฉบับต่าง ๆ รวมตลอดจนจุลสารเรื่องต่าง ๆ ซึ่งยังไม่เคยรวมพิมพ์เป็นเล่มมาก่อน

(4) ข้อเขียนที่ไม่เคยตีพิมพ์สู่สายตาของสาธารณะมาก่อน

(5) บันทึกและจดหมายตีตอบที่มีถึงนักเศรษฐศาสตร์ท่านต่าง ๆ ทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายเศรษฐศาสตร์และนโยบายเศรษฐกิจ

ข้อเขียนและบันทึกซึ่งไม่เคยตีพิมพ์มาก่อนเหล่านี้ ได้มีส่วนกระตุ้นให้มีการศึกษาและความคิดเชิงประวัติของเคนส์เพิ่มขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากมีข้อมูลใหม่้อนๆ สนับสนุนให้สนใจนิยม นอกจากนี้ ดังเป็นที่ทราบดีว่า เ肯ส์มีบทบาทในการช่วยราชการของกระทรวงการคลัง (อังกฤษ) และหน่วยงานอื่น ๆ อื่นๆ ไม่น้อย บันทึกราชการที่เคนส์เป็นผู้เขียนก็เพิ่งเปิดเผยสู่สาธารณะนับจากเหตุการณ์ล่าสุด เลยไปแล้ว 30 ปี โดยสำนักหอดหมายเหตุแห่งสหราชอาณาจักร (Public Record Office) เป็นผู้เก็บรวบรวม บันทึกราชการเหล่านี้ มีส่วนช่วยให้เข้าใจพัฒนาการทางความคิดของเคนส์ได้ไม่น้อย ด้วยเหตุนี้เอง ภายหลังจากการตีพิมพ์หนังสือชุด **The Collected Writings of John Maynard Keynes** นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1971 เป็นต้นมา การถกเถียงและการไฟหัวความรู้เกี่ยวกับเคนส์ หรือที่นัก

เศรษฐศาสตร์บางท่านเรียกว่า “เคนส์วิทยา” (Keynsiology) ที่กลับมีชีวิตชื้นค้างหนึ่ง ด้วยสาเหตุของความข้องใจเห็นได้จากการจัดการสัมมนาร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยออกอนたりโอด์วันเดกแห่ง קנนาดา กับมหาวิทยาลัย อีบูร์ว์แห่งเยรูซาเลม เรื่อง “Keynes, Cambridge and the General Theory : The Process of Criticism and Discussion Connected With the Development of The General Theory” ในเดือนตุลาคม ค.ศ. 1975 บทความและบทอภิปรายในการสัมมนาดังกล่าว นี้ ปรากฏต่อมาในหนังสือของ Patinkin and Leith (1977)

ประการที่สอง การก่อตั้งวิทยาลัยเคนส์ (Keynes College) ขึ้นในมหาวิทยาลัยเคนท์ แห่งสหราชอาณาจักร (University of Kent) ในปลายทศวรรษ 1960 ได้มีส่วนกระตุ้นให้มีการศึกษาเกี่ยวกับเคนส์เพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากสถาบันดังกล่าวมีนโยบาย ดำเนินการจัดสัมมนาเกี่ยวกับเคนส์ (Keynes Seminar) โดยเฉพาะและจนบัดนี้ ได้จัดให้มีการสัมมนาดังกล่าวนี้รวม 4 ครั้ง โดยเริ่มต้นในปี ค.ศ. 1972 และต่อมาเกิดให้มีการสัมมนาดังกล่าวอีก 2 ครั้ง ได้แก่ในปี ค.ศ. 1974 ; Thirlwall (1976) ; Thirlwall (1978) และ Crabtree and Thirlwall (1980)

ในบรรดาหนังสือเกี่ยวกับเคนส์ที่ออกสู่บรรณพิภพตั้งแต่ปี ค.ศ. 1970 เป็นต้นมา เล่มที่น่าสนใจมากที่สุดก็คือ Patinkin and Leith (1977) และ Milo Keynes (1975) Patinkin and Leith (1977) เป็นหนังสือรวมบทความและบทอภิปรายเกี่ยวกับพัฒนาการทางความคิดของเคนส์ อันนำมาสู่ The General Theory โดยที่ผู้นำเสนอบทความและผู้ร่วมสัมมนาประกับด้วยนักเศรษฐศาสตร์ชั้นนำ ซึ่งบางคนเคยเป็นผู้ร่วมงานและสนับสนุนเชิงของเคนส์ บทความเรื่องสำคัญ ๆ ก้าวสำคัญในการพัฒนาการทางวิชาการในมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ในศตวรรษ 1930 เพื่อนร่วมงานของเคนส์ในมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์และกระบวนการในการเขียนหนังสือ The General Theory ส่วน Milo Keynes (1975) เป็นหนังสือรวมบทความเกี่ยวกับเคนส์รวม 28 เรื่อง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นข้อความใหม่ บทความเหล่านี้อ้างอิงจาก เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่หนึ่งว่าด้วยชีวิตของเคนส์ กลุ่มที่สองว่าด้วยอิทธิพลของเคนส์ที่มีต่อพัฒนาการของทฤษฎีเศรษฐศาสตร์และนิยมทางเศรษฐกิจ และกลุ่มที่สามว่าด้วยบทบาทและงานด้านต่าง ๆ ของเคนส์

2. ข้อมูลใหม่เกี่ยวกับเคนส์

การตีพิมพ์เอกสารขั้นต้นเกี่ยวกับเคนส์ในหนังสือชุด The Collected Writings of John Maynard Keynes นับเป็นหัวเริ่มทั่วโลก หัวต่อสำคัญของการศึกษาเชิงประวัติและพัฒนาการทางความคิดของเคนส์⁹ เมื่อ The General Theory ปรากฏสู่บรรณพิภพในปี ค.ศ. 1936 นั้น ข้อใจดีข้อหนึ่งที่มักจะกล่าวอ้างกันก็คือ “What is original in the book is not true ; and what is true is not original.”¹⁰ นักเศรษฐศาสตร์ในสำนักสอนต้องไฮล์ม (Stockholm School) โดยเฉพาะอย่างเช่นเบอร์ทิล ออห์ลิน (Bertil Ohlin) มักจะกล่าวอ้างว่า ทฤษฎีและแนวความคิดทางเศรษฐศาสตร์ของเคนส์ ซึ่งปรากฏใน The General Theory มีใช้ของใหม่ ทางประวัติในงานเขียนของนักเศรษฐศาสตร์ชาวสวีเดน อย่างเช่น Monetary Equilibrium ของกุนนาร์ เมอร์ดัล (Gunnar Myrdal) และ Interest and Prices ของคันดู วิกเซลล์ (Knut Wicksell) มา ก่อน¹¹ การโภตเคนส์ในบางกรณีไปถือว่าเป็นนัย ๆ ว่าเคนส์ลอกความคิดจากผลงานของสำนักเศรษฐศาสตร์ต้องไฮล์ม อย่างไร ก็ตาม บัดนี้เป็นที่ประจักษ์ชัดว่า แม้ว่าเคนส์จะเคยอ่านงานเขียนของวิกเซลล์อยู่บ้าง แต่ท้าได้อ่านอย่างกว้างขวางไม่ เมื่อเบอร์ทิล ออห์ลิน ส่งบทความ ซึ่งก่อมาต่อ Ohlin (1937) เพื่อให้เคนส์พิจารณา ตีพิมพ์ใน Economic Journal โอห์ลินได้อ่านข้อความของวิกเซลล์ ว่ามีส่วนคล้ายคลึงกับ The General Theory ของเคนส์ เ肯ส์แสดงความสนใจและได้ถามโอห์ลินว่า งานของวิกเซลล์ดังกล่าวมี ได้แก่อะไรบ้าง¹² ข้อได้ถามดังกล่าวมีสะท้อนให้เห็นว่าเคนส์มีได้กระหนกไว้มีงานเขียนของวิกเซลล์เกี่ยวกับเรื่องนี้ แต่ประเด็นที่

สำคัญยิ่งกว่าก็คือ ข้อมูลที่เปิดเผยในขั้นหลังได้ช่วยตอบคำถาม เชื่อเดิมที่ว่า ทฤษฎีและแนวความคิดทางเศรษฐศาสตร์ของเคนส์ที่ปรากฏใน The General Theory มีผลในการปฏิรูปแนวความคิดทางเศรษฐศาสตร์ ดังที่ศาสตราจารย์ค่อน พะตินกิน ชี้ให้เห็น จุดเด่นของ The General Theory อยู่ที่ทฤษฎีอุปสงค์มวลรวมและอրรถนัยนี้เกี่ยวกับกลไกการปรับด้วยระบบเศรษฐกิจ แต่แนวความคิดเหล่านี้ยังไม่เคยปรากฏมาก่อนในงานเขียนของนักเศรษฐศาสตร์ชาวสวีเดน ก่อนปี ค.ศ. 1931 ดังนั้น ข้อกล่าวอ้างที่ว่าสำคัญ เศรษฐศาสตร์ต้องไฮล์มค้นพบ “The General Theory” ก่อน เ肯ส์นั้น จึงไม่มีมูลแห่งความเป็นจริง¹³ ข้อที่น่าสนใจกว่านี้ก็คือ นโยบายการแก้ปัญหาภาวะเศรษฐกิจตกต่ำในสวีเดน ในศตวรรษ 1930 ซึ่งรัฐบาลพรารถน์คอมประชาธิปไตยนำไปใช้นั้นได้รับอิทธิพล จากเคนส์ โดยเฉพาะอย่างเช่นจากจุลสารเรื่อง Can Lloyd George do It ? ซึ่งตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1929 แทนที่จะได้รับอิทธิพลจากสำคัญเศรษฐศาสตร์ต้องไฮล์ม¹⁴ แม้แต่เบอร์ทิล ออห์ลินก็ยังยอมรับความข้อนี้¹⁵

แม้ว่าเคนส์จะได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้ปฏิรูปทฤษฎีและแนวความคิดทางเศรษฐศาสตร์ และแม้ว่า The General Theory จะออกสู่บรรณพิภพมากว่าสี่ศตวรรษแล้วก็ตาม แต่เสียงวิพากษ์วิจารณ์เคนส์ก็ยังไม่หมดสิ้นไป ต่างกันแต่เพียงว่า การวิพากษ์วิจารณ์ในระยะแรกยังคงตั้งอยู่บนข้อความไม่ชอบเคนส์เป็นการส่วนตัว อยู่ค่อนข้างมาก แต่ในระยะหลังนี้ การวิพากษ์วิจารณ์อาศัยเหตุผลและข้อเท็จจริงมากยิ่งขึ้น งานเขียนของฮาร์รี จ. จอห์นสัน (Harry G. Johnson) นับเป็นอุทาหรณ์ของความข้อนี้¹⁶ ตามทัศนะของ จอห์นสัน ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำครั้งใหญ่ที่เกิดขึ้นในศตวรรษ 1930 นั้น มิได้เกิดจากความล้มเหลวของสำนักเศรษฐศาสตร์คลาสสิกซ์ ตรงกันข้าม ปรากฏการณ์ดังกล่าวเนื่องจากการไม่ดำเนินนโยบายเศรษฐกิจตามแนวการวิเคราะห์ของสำนักเศรษฐศาสตร์คลาสสิกซ์ โดยเฉพาะอย่างเช่น การที่อังกฤษกลับเข้าสู่ระบบทราดูร์ ทองคำภายหลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง และกำหนดค่าของเงินปอนด์สเตเดอร์ลิงไว้ในระดับเดียวกับช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง ข้อเป็นเหตุให้เงินปอนด์สเตเดอร์ลิงมีค่าสูงกว่าความเป็นจริงนั้น นับเป็นสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำในศตวรรษ 1930 หากการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจมิได้เป็นไปอย่างมีคุณภาพ เช่นนี้ ก็อาจไม่มีความจำเป็นที่จะต้องมี Keynesian Revolution

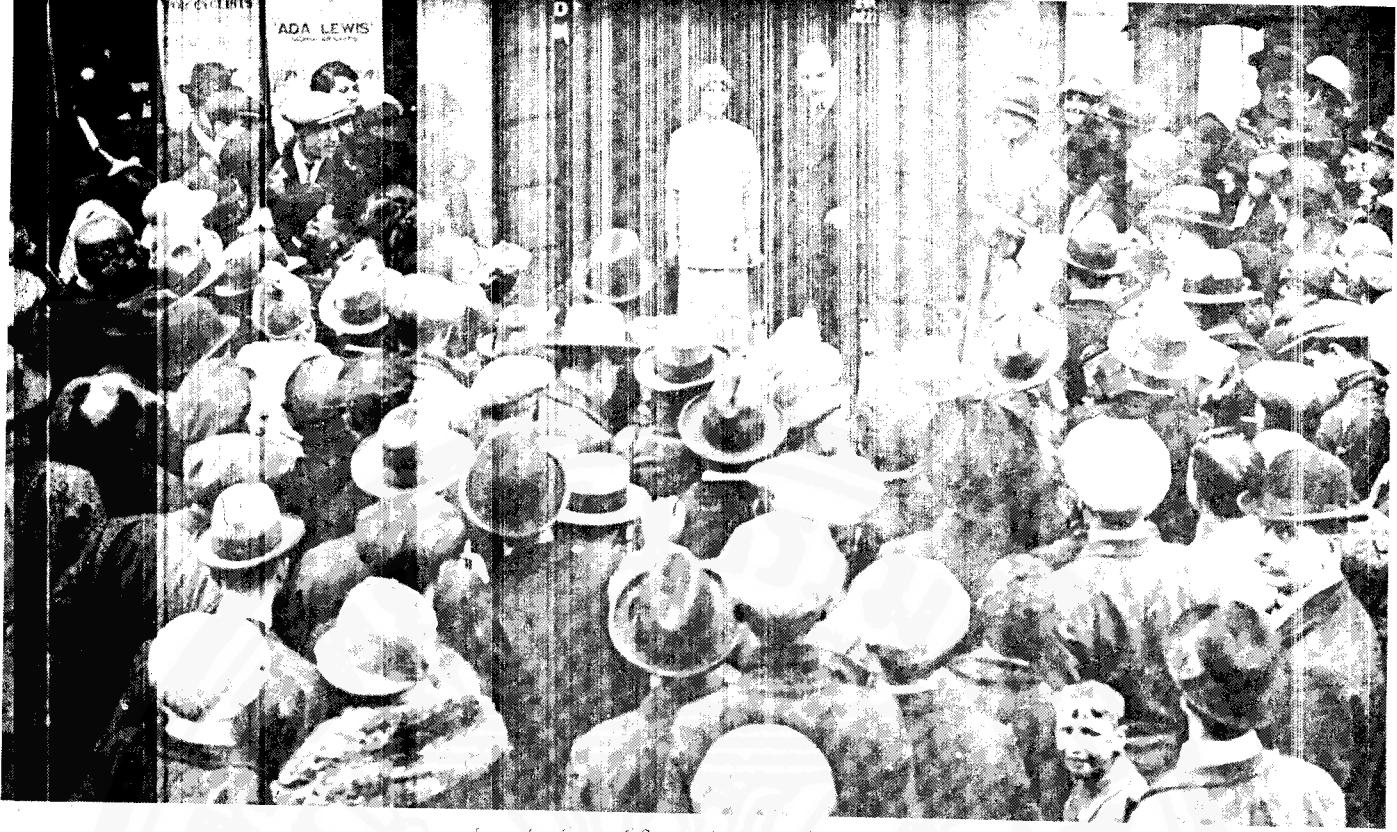
พัฒนาการแห่งความคิดทางเศรษฐศาสตร์ของเคนส์ จากหนังสือเรื่อง A Treatise on Money (1930) มาสู่หนังสือเรื่อง General Theory (1936) เป็นประเด็นที่มีการศึกษาอย่างลุ่มลึก งานขั้นสำคัญเกี่ยวกับประเด็นนี้ ได้แก่ งานของพะตินกิน¹⁷ และมือกริด¹⁸ ประเด็นที่คราวน์แก้การสนับสนุนเรื่องนี้ นอกเหนือจากพัฒนาการทางความคิดของเคนส์เองแล้ว ก็คือ บทบาทของกลุ่ม

Cambridge Circus ที่มีต่อการเขียนหนังสือ **The General Theory** ของเคนส์ดังเป็นที่ทราบกันดีว่า เ肯ส์มีความสัมพันธ์อันสนิทแนบ แ昏น์กับกลุ่มนักเศรษฐศาสตร์หนุ่มสาวในมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ ซึ่งเชื่อเรียกว่า Cambridge Circus ค้าว่า Circus ในที่นี้ ย่อมาจาก Circle of Discussants อันประกอบด้วยริชาร์ด คาห์น (Richard Kahn) เจมส์ มีด (James Meade) เปิร์โ สรافฟ่า (Piero Sraffa) โจน โรบินสัน (Joan Robinson) และอสติน โรบินสัน (E.A.G. Robinson) เมื่อเคนส์มีความคิดทางเศรษฐศาสตร์เรื่องใด ก็จะถูกถกเถียงกับนักเศรษฐศาสตร์หนุ่มสาวกลุ่มนี้ ในระหว่างสัปดาห์ซึ่งเคนส์ไปอยู่ในลอนדון สมอชิกกุล (The Circus) ก็ยังคงอภิปรายถกเถียงกันต่อไป เมื่อได้ข้อสรุปประการใด แล้ว ริชาร์ด คาห์น จะทำหน้าที่เป็นคนกลางสื่อความคิดของกลุ่ม ไปให้เคนส์ทราบภาพขององค์กรกลุ่มนี้และเพื่อนร่วมงานอื่น ๆ ของ เ肯ส์ในมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ เริ่มกระจุ่งชัดขึ้นจากข้อเขียนของ อสติน โรบินสัน ซึ่งเป็นสมาชิกหนึ่งในกลุ่ม The Circus¹⁹ อย่างไรก็ตาม ข้อที่ยังไม่ถูกตีอีก The Circus มีอิทธิพลต่อความคิด ของเคนส์ในการเขียนหนังสือเรื่อง **The General Theory** มากน้อย เพียงใด จากการศึกษาของพัฒนกินพบว่า นักเศรษฐศาสตร์หนุ่มสาวกลุ่มนี้ มีได้รับบทบาทในกระบวนการเขียน **The General Theory** มากดังที่รั่วเลือด (ดูเชิงอรรถที่ 17) ในขณะที่ชุมปีเตอร์กล่าวอ้างว่า ริชาร์ด คาห์นควรจะได้รับเป็นผู้เขียน **The General Theory** ร่วม กับเคนส์²⁰ ประเด็นดังกล่าวมีการอภิปรายอย่างกว้างขวางและ ตรงไปตรงมาใน Patinkin and Leith (1977, pp. 80–87)

เคนส์ไม่เพียงแต่อศักย์สู่ The Circus ในการแลกเปลี่ยน ความคิดเท่านั้น หากกว่าอีกกลุ่มดังกล่าวที่เป็นฐานสนับสนุน ในการโจรตีสำนักเศรษฐศาสตร์คลาสสิกซึ่งอีกด้วย และดังที่เป็นที่ ทราบกันดีว่า ด้วยแทนของสำนักเศรษฐศาสตร์คลาสสิกซึ่งที่เป็นเป้า แห่งการโจรตีของเคนส์นั้นก็มีเช่นกัน หากแต่เป็นอาจารย์แห่ง มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ดังกันเอง ซึ่งก็คือ อาร์瑟เรอร์ พิกกู (Arthur Cecil Pigou) และเดนนิส โรเบิร์ตสัน (Dennis H. Robertson) นั้นเองเอกสารชั้นต้นที่ตีพิมพ์ใน **The Collected Writings of John Maynard Keynes** เล่มที่ 13 และ 14 ช่วยให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับ เรื่องนี้อย่างมาก ผู้ที่เคยศึกษาเชิงประวัติของเคนส์ ยอมทราบดีว่า เ肯ส์มีมีการศึกษาอบรมอย่างเป็นทางการในสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์มาก่อน หากแต่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาวิชา คณิตศาสตร์ และเรียนสนใจศึกษาเศรษฐศาสตร์ในปีสุดท้ายที่ศึกษา ณ มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์นั้นเอง โดยการศึกษาด้วยตนเองและพึ่ง การบรรยายของอัลเฟรด มาแรชอลล์ (Alfred Marshall) และอาร์瑟เรอร์ พิกกู แนวความคิดของสำนักเศรษฐศาสตร์คลาสสิกซึ่งถูกปลูกฝัง อยู่ในระบบความคิดของเคนส์ แต่แล้วสำนักเศรษฐศาสตร์คลาสสิกซึ่ง ก็กลับกลายเป็นเป้าแห่งการโจรตีใน **The General Theory** ทั้งเคนส์

เองก็ไม่ละเร้นที่จะไม่โจรตีมาแรชอลล์ พิกกูสาวงห์ซึ่งอัศศ์ของมาแรชอลล์ย้อมอดทนหนามีได้ จนต้องออกมากบี้อัมาร์แรชอลล์อย่างสุด ฤทธิ์ พิกกูลงมือเขียนบทวิจารณ์หนังสือ **The General Theory** ของเคนส์ด้วยตนเอง²¹ การโಡ้ตอบเป็นไปอย่างเผ็ดร้อน ทั้งพิกกู เองก็ต้องแสวงหาเหตุผลเพื่อตอบโต้ข้อโจมตีของเคนส์ ดังนั้น Pigou (1941) จึงเขียนขึ้นเพื่อปกป้องพิกกูและแนวความคิดของสำนักเศรษฐศาสตร์คลาสสิกซึ่ง แนวความคิดว่าด้วย Real Balance Effect หรือที่รู้จักกันทั่วไปว่า Pigou Effect ปรากฏครั้งแรกในงานขึ้นนี้ แม้ว่าทั้งเคนส์และพิกกูต่างก็เป็นอาจารย์ในสังกัด King's College แห่งมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ด้วยกัน แต่ความขัดแย้งทางความคิด ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างคนทั้งสองเริ่มห่างเหิน ประเด็นที่ว่า เ肯ส์ได้ให้ความเป็นธรรมแก่พิกกูหรือไม่ กลับเป็นเรื่องที่ถูกถกเถียง กันอีกครั้งหนึ่ง หลายคนมีความรู้สึกว่า เคนส์ต่อจะนำเสนอพิกกู ของตนได้ โดยไม่จำต้องโจรตีพิกกูและโรเบิร์ตสัน บางก็มีความเห็นว่า เ肯ส์โจรตีพิกกูอย่างไม่เป็นธรรมนัก²² แต่ในทศวรรษของ สามาถของเคนส์ การโจรตีพิกกูและโรเบิร์ตสันเป็นเรื่องที่มีอิทธิพล เลี้ยงได้ E.A.G. Robinson (1968) ได้เคยกล่าวถึงความสัมพันธ์ ระหว่างพิกกูกับเคนส์ แต่ก็ยังไม่ลับ秘密และมีได้ให้ภาพชัดเจนเท่า กับงานเขียนในรายหลัง²³ อสติน โรบินสันเข้าอยู่ในมือว่า ความสัมพันธ์ระหว่างเคนส์กับพิกกู มีได้ตึงเครียดมากอย่างที่ร้าวลือกัน การที่เคนส์โจรตีพิกกูและโรเบิร์ตสัน ย้อมมีผลเสียอนหนึ่งของการ วิจารณ์ตนเอง ทั้งนี้เพราะเหตุๆ ก่อนยุค **The General Theory** เ肯ส์ก็มีความคิดไม่แตกต่างจากสำนักเศรษฐศาสตร์คลาสสิกซึ่ง ทั้งในกรณีให้เห็นว่า ทฤษฎีและแนวความคิดของสำนักเศรษฐศาสตร์คลาสสิกมีข้อผิดพลาดอย่างไร ก็ย่อมต้องมีการอ้างอิง และเคนส์ก็เลือกที่จะอ้างอิงงานของพิกกู²⁴ อย่างไรก็ตาม กาลเวลา ได้ช่วยลบล้างความขัดแย้งระหว่างคนทั้งสอง เมื่อเคนส์ถึงแก่กรรม ในปี ค.ศ. 1946 พิกกูลงมือเขียนเชิงประวัติของเคนส์เอง ดังปรากฏ ใน Pigou (1946) และต่อมาในปี ค.ศ. 1949 พิกกูขอรับยกย่อง มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์อีกครั้งหนึ่งทั้ง ๆ ที่ปลดเกษียณแล้ว (ขณะนั้นพิกกูอายุ 72 ปี) คำบรรยายดังกล่าว ต่อมาได้ตีพิมพ์เป็น Pigou (1950) พิกกูยอมรับต่อสาธารณะว่า ตนเพียงจะเข้าใจประเด็นข้อ ถกเถียงต่าง ๆ ของเคนส์ใน **The General Theory** และยอมรับอีก ด้วยว่า บทวิจารณ์หนังสือ **The General Theory** ซึ่งพิกกูเขียนไป ตีพิมพ์ใน **Economica** นั้น รุนแรงเกินไป

สาระสำคัญส่วนหนึ่งของ **The General Theory** ก็คือ เ肯ส์ ได้รับให้เห็นว่าดุลยภาพของระบบเศรษฐกิจมีได้เป็นดุลยภาพที่มี การจ้างงานเต็มอัตรา (Full-employment equilibrium) เสมอไป โดยที่อาจมีช่องว่างแห่งภาวะเงินเฟ้อ (deflationary gap) หรือช่องว่างแห่งภาวะเงินเฟ้อ (inflationary gap) การที่ระบบเศรษฐกิจจะอยู่ในดุลยภาพที่มีการจ้างงานเต็มอัตราได้นั้น นักเป็นกรณ์พิเศษ

อดัม เมท์เตอร์ เกนส์ ในวันแต่งงานกับภรรยา โลโภโกรา

เท่านั้น ทั้งเคนส์ก็ไม่เชื่อว่า กลไกราคางานสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในการซักนำให้ระบบเศรษฐกิจเข้าสู่ดุลยภาพที่มีการจ้างงานเต็มอัตราความไร้ประสิทธิภาพของกลไกราคานี้เอง นับเป็นเหตุผลประการสำคัญที่สนับสนุนให้วัสดุมีบทบาทในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ การที่เคนส์สนับสนุนให้วัสดุมีบทบาททางเศรษฐกิจมากขึ้นนี้เองทำให้มีผู้ใจดีว่า เ肯ส์มีแนวความคิดแบบสังคมนิยม บางคนไปไกลถึงกับว่าหัวใจเคนส์เป็นมาร์กชิสต์²⁵ เอกสารชั้นดันที่พิมพ์ใน *The Collected Writings of John Maynard Keynes* ได้ช่วยอธิบายความสำคัญของการตรวจสอบแนวความคิดพื้นฐานของเคนส์ และบัดนี้ เป็นที่ประจักษ์ชัดว่า เเคนส์เป็นเพียงปัญญาชนเสรีนิยม²⁶ ในเอกสารหลายต่อหลายชิ้น เเคนส์ได้กล่าวถึงพวกรรมาร์กชิสต์อย่างเยาะหยันและหากถูกหั่งไม่มีมาร์กชิสต์คนใดที่สนใจเชือกับเคนส์ ในกลุ่ม *The Circus* ซึ่งสนใจกับเคนส์เองนั้น เวลาันนี้ก็ยังไม่มีใครที่เป็นมาร์กชิสต์ ใจโรบินสัน เพิ่งจะกลายเป็นมาร์กชิสต์ในภายหลัง ส่วนเปียโ สราฟฟ์ นั้นเพียงแต่สนใจศึกษาสัทธิมาร์กชิสต์²⁷

ในการวิเคราะห์บทบาทของเคนส์ในด้านต่างๆ งานศึกษาชีวประวัติของเคนส์ ที่ปรากฏสู่สาธารณะ พิพาก่อนปี ค.ศ. 1970 มักจะละเอียดทางของเคนส์ในฐานะที่เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย แต่นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1970 เป็นต้นมีข้ออ้างอิงเกี่ยวกับเรื่องนี้โดยลูกศิษย์ของเคนส์ 4 คน คือ พลัมป์เตอร์ (A.F.W. Plumptre)²⁸ โรเบิร์ตไบร์ส (Robert B. Bryce) วอลเตอร์ ชาลันต์ (Walter S. Salant) และลอรี ทาร์ชิส (Lorie Tarshis)²⁹ นอกจากนี้บันทึกที่บรรดาลูกศิษย์จากการบรรยายในชั้นเรียนของเคนส์ ก็กล้ายเป็นเอกสาร

สำคัญที่ใช้ในการศึกษาพัฒนาการทางความคิดของเคนส์³⁰ สถาบันการศึกษานำแห่งเริ่มจัดเก็บเอกสารประเททนี้ อาทิเช่น บันทึกการบรรยายของเคนส์ ซึ่งจัดโดยโรเบิร์ต ไบรส จัดเก็บไว้ ณ Carleton University เป็นต้น

เคนส์แต่งงานกับนางลิเดีย โลโภโกรา (Lydia Lopokova) นักเต้นบัลเลต์ชาวรัสเซียในปี ค.ศ. 1925 โดยที่ได้อยู่กินด้วยกันหลายปีก่อนที่จะแต่งงาน ทั้งคู่รองรับวิศิวัตสมรสจากเจ้าหน้าที่แกรมใน ค.ศ. 1946 แต่เดิมนั้น เราไม่สูญเสียลิเดีย โลโภโกรามากนัก เราไม่ทราบว่า นางมีความสำคัญและบทบาทมากน้อยเพียงใด ต่อชีวิตและงานของเคนส์ แม้ว่าบัดนี้จะมีข้ออ้างของไมโล เ肯ส์³¹ และริชาร์ด บักเกลส์³² ซึ่งช่วยให้ความกระจ้างเกี่ยวกับเรื่องนี้บ้าง แต่ขอที่ยังไม่ทราบถึงสาเหตุคือ ลิเดียมีชีวิตสมรสอยู่ได้อย่างไรตลอดระยะเวลาที่เคนส์มีชีวิตรักสองเพศ

约瑟夫·梅奥·华莱士·布雷耶 (左) 和 约翰·梅纳德·凯恩斯 (右)

3. ว่าด้วยบลูมสเบอร์

บลูมสเบอร์ (Bloomsbury) เป็นชื่อตัวบล็อกในมหานครลอนדון ตัวบล็อกนี้เกิดมีชื่อเสียงขึ้นมา เพราะเหตุที่เป็นที่ชุมนุมของบัญญชานในตอนต้นศตวรรษที่ 20 และด้วยเหตุลักษณะบัญญชานกลุ่มนี้จึงมีชื่อเรียกว่า “กลุ่มบลูมสเบอร์” (Bloomsbury Group)

เรื่องราวของกลุ่มบลูมสเบอร์จะจัดกระจายอยู่ตามหนังสือทันทีความทรงจำ ตลอดจนชีวประวัติของบัญญชานกลุ่มนี้ หนังสือที่กล่าวถึงกลุ่มบลูมสเบอร์อย่างได้劲ได้หนังมากที่สุด คือ Bell (1968) พัฒนาการของกลุ่มบลูมสเบอร์อาจจำแนกออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ

พัฒนาการขั้นที่หนึ่ง กลุ่มบลูมสเบอร์ถือกำเนิดขึ้นในฤดูใบไม้ร่วงปี ค.ศ. 1899 ใน วิทยาลัยตรินิตี้ (Trinity College) มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ ผู้ที่เป็นแกนนำของกลุ่มบลูมสเบอร์ในระยะแรกล้วนแต่เป็นนักศึกษาของสถาบันแห่งนี้ อาทิเช่น เลียนوار์ด วูล์ฟ (Leonard Woolf) ลิตตัน สเตรชีย (Lytton Strachey) แซกสัน ชิดนีย์-ไฮรันเดอร์ (Saxon Sydney-Turner) โรบี สดีเฟน (Thoby Stephen) ไคลฟ์ เบลล์ (Clive Bell) เป็นต้น ต่อมาจึงขยายตัวไปยัง วิทยาลัยอื่น ๆ ของมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ พัฒนาการในขั้นนี้ยังมีได้มีการก่อตั้งกลุ่มอย่างเป็นตัวเป็นตน หากแต่เป็นช่วงเวลาแห่งการสถาปนาความสัมพันธ์ส่วนบุคคลของสมาชิกกลุ่มบลูมสเบอร์ในเวลาต่อมา คนเหล่านี้ได้พบปะสนทนนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นตามชุมชนหรือสโมสรต่าง ๆ ซึ่งมีจำนวนนับร้อยในมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ แต่ที่สำคัญที่สุดคือ Apostles' Society ซึ่งในเวลานั้นมี ย.อี. มอร์ (G.E. Moore) นักปรัชญาคนสำคัญแห่งคริสตศตวรรษที่ 20 เป็นผู้นำ ดังนั้นจึงมีใช้เรื่องน่าประหลาดใจที่จะพบว่า แกนนำของกลุ่มบลูมสเบอร์ส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลจากหนังสือเรื่อง Principia Ethica ของมาร์

พัฒนาการขั้นที่สอง โดยการซักนำของโรบี สดีเฟน บรรดาเพื่อน ๆ ของโรบีต่างก็ได้รู้จักกับบัน้องสาวของเข้า 2 คน คือ 瓦內สสา สดีเฟน (Vanessa Stephen) และ เวอร์จิเนีย สดีเฟน (Virginia Stephen) เมื่อเซอร์เลสลี สดีเฟน (Leslie Stephen) ผู้บิดามีถึงแก่กรรมในปี ค.ศ. 1904 ครอบครัวสดีเฟนได้อพยพไปอยู่บ้านเลขที่ 46 Gordon Square ตัวบล็อก Hyde Park Gate นครลอนדון บรรดาพิตรสายของโรบี สดีเฟน จำกมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ เมื่อลงไว้ปลอนดอน ก็มักจะพบปะสนทนาทัน ณ บ้านแห่งนี้ ต่อมาในปี ค.ศ. 1906 โรบี สดีเฟนถึงแก่กรรม และ瓦內สสา สดีเฟน แต่งงานกับไคลฟ์ เบลล์ ทั้งคู่ย้ายหัวหาดอยู่ที่ 46 Gordon Square ส่วนเวอร์จิเนีย สดีเฟนย้ายไปอยู่ 21 Fitzroy Square จุดนี้เองเป็น

มี.อี. นักปรัชญาผู้มีอิทธิพลต่อสมานฉันหักของกลุ่มบลูมสเบอร์

หัวเลี้ยวหัวต่อของกำเนิดแห่งกลุ่มบลูมสเบอร์ เพราะหลังจากนี้เมื่อนานนัก คงกลุ่มเดียวที่นักเรียนพาันมาตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนอยู่ร้อน ตัวบลูมสเบอร์ในครลอนدون อาทิเช่น ภายนหลังจากที่ไวร์จิเนีย สดีเฟนแต่งงานกับเลียนوار์ด วูล์ฟแล้ว ก็ย้ายไปอยู่บ้านเลขที่ 52 Tavistock Square ส่วนบ้านเลขที่ 46 Gordon Square ถูกเคนเนธยีด ครองไป ก่อนที่เคนเนธจะแต่งงานกับลิเดีย โลไปโกรา ในปี ค.ศ. 1925 เ肯เนธได้จัดการให้ลิเดียอาศัยอยู่ในบ้านเลขที่ 41 Gordon Square ส่วนตันดัน แกรนต์ (Duncan Grant) จิตรกรผู้มีชื่อเสียง ก็เปิดสูดีโดยูที่ 8 Fitzroy Street เป็นต้น การที่บัญญชานกลุ่มนี้ตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนร้อน ๆ ตัวบลูมสเบอร์นี้เอง เป็นสาเหตุให้ได้รับการแนะนำว่า “กลุ่มบลูมสเบอร์”

พัฒนาการขั้นที่สาม สมาชิกในกลุ่มบลูมสเบอร์ส่วนใหญ่เป็นนักคิด นักเขียนและจิตรกร นอกเหนือจากการประกอบอาชีพหลักของแต่ละคนแล้ว คนเหล่านี้มักมีงานเขียนวิจารณ์หนังสือ วิจารณ์งานศิลปะ และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาสังคมและการเมือง อิทธิพลทางด้านวัฒนธรรมของกลุ่มบลูมสเบอร์ยังไม่ปรากฏ จนกระทั่งปี ค.ศ. 1910 เมื่อโรเจอร์ ฟราย (Roger Fry)

(ข้าย) วนessa สตีเฟ่น

(หวานน) โนนี่ สตีเฟ่น

(หวานล่าง) เวอร์จิเนีย สตีเฟ่น

จัดให้มีการแสดงภาพเขียนยุค Post-Impressionist ขึ้นเป็นครั้งแรก ณ Grafton Gallery นับเป็นครั้งแรกที่ชาวอังกฤษได้ชมผลงานของเชซัง (Cezanne) มาติสส์ (Matisse) ปิกasso (Picasso) โกแกง (Gauguin) แวนโภ (Van Gogh) ฯลฯ งานแสดงภาพเขียนดังกล่าวนี้ก่อให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์เป็นจำนวนมาก ภายหลังจากปี ค.ศ. 1910 ผลงานของสมาชิกกลุ่มบลูมสเบอร์รีเริ่มมีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมและความคิดของชาวอังกฤษ ไม่ว่าจะเป็นงานแสดงศิลปจากภาคพื้นยุโรป งานจิตรกรรมของโคลฟ เบลล์, วานสตา เบลล์ และดันคัน แฟร์นต์ งานเขียนนวนิยายของเวย์ร์จิเนีย วูลฟ์ และมอร์แกน ฟอร์ส เดอร์ (E.M. Forster) งานเขียนทางประวัตศาสตร์และวรรณกรรมของลิตตัน สเตรีช ตลอดจนงานเขียนทางเศรษฐศาสตร์และการเมืองของเคนส์

เมื่อพิจารณาพัฒนาการของกลุ่มบลูมสเบอร์รี เราอาจถูกใจได้ว่า กลุ่มบลูมสเบอร์รี มีลักษณะเป็นกลุ่ม “สภาค้า甫” ชุมนุมหรือชุมนุมที่มีลักษณะเป็น “สภาค้า甫” นั้น มีอยู่าราชาในมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ Apostles' Society ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของกลุ่มบลูมสเบอร์รี ก็มีลักษณะเป็นชุมนุมดังกล่าวนี้ เพียงแต่เป็นชุมนุมที่ไม่เปิดเผย และมีการกลั่นกรองสมาชิกอย่างเข้มงวด แกนนำในเวลาอีกสองเดือน ก็มีกลุ่มบลูมสเบอร์รีบางคนไม่เคยได้รับเลือกเป็นสมาชิกของชุมนุมดังกล่าวนี้ ดังเช่นโธนบี สตีเฟน และโคลฟ เบลล์ เป็นต้น สามสิบห้าปีหลังจากที่ได้รับเลือกเป็นสมาชิกของ Apostles' Society เคนส์ได้กล่าวถึงตัวอย่างของหัวข้อการอภิปรายใน “สภาค้า甫” แห่งนี้ไว้ดังนี้

“...If A was in love with B and believed that B reciprocated his feelings, whereas in fact B did not, but was in love with C, the state of affairs was certainly not so good as it would have been if A had been right, but was it worse or better than it would become if A discovered his mistake? If A was in love with B under a misapprehension as to B's qualities, was this better or worse than A's not being in love at all?.... Were all truths equally good to pursue and contemplate.....”³³

เมื่อกลุ่มบลูมสเบอร์รีย้ายฐานจากมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ไปสู่มหานครลอนדון “สภาค้า甫” ยังคงเป็นกิจกรรมหลัก หัวข้อการอภิปรายมีปริมาณthal อันกว้างขวาง ครอบคลุมทั้งปรัชญา ศิลปะ วัฒนธรรม การเมือง และเรื่องอื่น ๆ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และวิพากษ์วิจารณ์งานวรรณกรรมและงานศิลปะของสมาชิกในกลุ่ม มีอยู่อย่างต่อเนื่อง ในบางกรณี การวิพากษ์วิจารณ์ปราชญ์ในรูปของข้อเขียนตีพิมพ์ในหน้าหนังสือพิมพ์และนิตยสารราย催化เป็นที่กล่าวหาภันว่า คนในกลุ่มบลูมสเบอร์รีมีแนวโน้มที่จะเชียร์กันเอง หรือยกย่องผลงานของสมาชิกในกลุ่มเดียวกันเกินกว่าที่ควร แต่ Bell (1968, pp. 60–63)³⁴ พยายามพิสูจน์ให้เห็นว่า ข้อกล่าวหาดังกล่าวไม่มีมูลแห่งความเป็นจริง ด้วยการชี้ให้เห็นว่า โคลฟ เบลล์ มีได้ยกย่องงานจิตรกรรมของโรเจอร์ ฟราย และเวย์ร์จิเนีย วูลฟ์

เมื่อวิจารณ์หนังสือเรื่อง Elizabeth and Essex ของลิตตัน สเตรีช ก็มีได้มีลักษณะเชียร์กันเอง เป็นต้น

BLOOMSBURY Quentin Bell

โดยเหตุที่กิจกรรมของกลุ่มบลูมสเบอร์รีที่มีอิทธิพลต่อสังคมอังกฤษโดยทั่วไปประกอบด้วยงานเขียนและงานศิลปะ พจนานุกรมภาษาอังกฤษ ฉบับมหาวิทยาลัยออกซ์ฟอร์ด จึงให้คำนิยามคำว่า Bloomsbury ไว้ดังนี้³⁵

Bloomsbury

A school of writers and aesthetes living in or associated with Bloomsbury that flourished in the early 20th century; a member of this school.

การที่เชื่อกลุ่มบลูมสเบอร์รีมีความสำคัญมากพอที่จะปรากฏในพจนานุกรมได้เช่นนี้ ย่อมสะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลทางด้านวัฒนธรรมและความคิดของกลุ่มดังกล่าวมีไม่น้อย อย่างไรก็ตาม การตราเรื่องกลุ่มบลูมสเบอร์รีว่าเป็น “สำนักนักเขียนและศิลปกร” นั้น อาจไม่เป็นที่ยอมรับของสมาชิกกลุ่มดังกล่าวนี้ ดังที่เลียนาร์ด วูลฟ์ได้เคยกล่าวว่า กลุ่มบลูมสเบอร์รีเป็นเพียงกลุ่มมิตรสหายเท่านั้น³⁶ แม้ว่า สมาชิกกลุ่มนี้จะมีปรัชญาพื้นฐานทางประการเหมือนกัน และมีความคิดเห็นที่ตรงกันในบางเรื่อง ดังที่ Bell (1968, p. 63) กล่าวว่า หากต้องการศึกษาความคิดของกลุ่มบลูมสเบอร์รี จะต้องศึกษางาน

เปียนของสมาชิกกลุ่มนี้อย่างน้อย 4 เรื่อง คือ

- (1) John Maynard Keynes, **The Economic Consequences of the Peace** (1919)
 - (2) Clive Bell, **Civilisation**
 - (3) Virginia Woolf, **Orlando** (1928).
 - (4) Virginia Woolf, **A Room of One's Own** (1929).

การนั่งเก้าอี้ตาม ความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ของสมาชิกกลุ่มบลูมสเบอร์ก้าที่ได้มีเอกสารแผลงประการใดไม่ ความแตกต่างทางด้านความคิด ระหว่างบุคคลยังคงมีอยู่ตามปกติสิ้ย แม้ในประเด็นเหล็ก ๆ ดังเช่น การคัดค้านการฟื้นฟูอังกฤษเข้าร่วมในสหรวมโลกครั้งที่หนึ่ง ก็ยัง มีได้มีความเห็นชนิดเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จริงอยู่ สมาชิกส่วนใหญ่ ของกลุ่มบลูมสเบอร์ ประกาศสนับสนุนหลักการสันติวิชี (pacifism) และต่อต้านการทำสหรวม และด้วยสำนึกทางมโนธรรม จึงปฏิเสธ ที่จะถูกเกณฑ์ทหารเพื่อทำสหรวม (conscientious objector) แต่ กรณั้นก็ตาม เหตุผลที่ใช้ในการต่อต้านสหรวมก็ยังแตกต่างกันไป ตามด้วยบุคคล มีหน้าซ้ำ สมาชิกบางคนก็ยังคงทำงานรับใช้รัฐบาล ผู้ประกาศสหรวม ดังเช่น เคนเนสเป็นอาทิ

ลักษณะร่วมกันบางประการของสมาชิกกลุ่มนบลูมสเบอร์ก คือ สมาชิกส่วนใหญ่ของปัญญาชนกลุ่มนี้มาจากการอบรมครัวชั้นกลาง ได้รับการศึกษาาระดับอุดมศึกษาจากมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์เป็นส่วนใหญ่ และได้รับอิทธิพลไม่โดยตรงก็โดยอ้อมจากปรัชญาของ ไฮ. อี. มาร์ (G.E. Moore) โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากหนังสือเรื่อง **Principia Ethica** อิทธิพลดังกล่าวเนี้ยได้ปรากฏต่อมาในวิธีการดำรงชีวิต งานเขียน และงานศิลป์ต่าง ๆ ปรัชญาเสรนินยถูกฝังรากลึกในระบบความคิดของคนกลุ่มนี้ การไม่ยึดถือเจตประเพณีดังเดิม อันล้ำสมัย นับเป็นลักษณะเด่นอีกประการหนึ่งของกลุ่มนบลูมสเบอร์ก การเรียกว่าร้องความเสียภาคแห่งสิทธิระหว่างบุรุษกับสตรีปรากว ในงานเขียนของปัญญาชนกลุ่มนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวนนิยายของ เวอร์จิเนีย วูลฟ์ ปรัชญาพื้นฐานเหล่านี้ปรากวให้เห็นจากเศรษฐี ในการแต่งกาย (โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมาชิกเพศหญิง) เสรีภาพในการสนทนาระและการแลกเปลี่ยนความคิด ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างหญิงกับชาย พฤติกรรมต่าง ๆ เหล่านี้มีส่วนสะท้อนระบบคุณค่าในสังคมอังกฤษในช่วงต้นคริสตศตวรรษที่ 20 อยู่มั่นคง

พุทธิกรรมในเรื่อง “รักเสรี” ในหมู่สามาชิกของกลุ่มบลูม-เบอร์ นับเป็นเรื่องที่มีการกล่าวขวัญและวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างมาก เสรีภาพทางเพศและการรักร่วมเพศเป็นพุทธิกรรมต้องห้ามตามบรรทัดฐานของสังคมอังกฤษในขณะนั้น แต่พุทธิกรรมในเรื่องนี้กลับเป็นประกายการณ์ที่นำไปกลุ่มบลูมสเปอร์ พุทธิกรรมรักร่วมเพศเป็นระดกตกหอดจากชีวิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ และในบางกรณีสืบทอดจากโรงเรียนกินนอนระหว่างดับมัชยมศึกษา Apostles' Society ในวิทยาลัยตรีนิติ มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นที่สามาชิกกลุ่มบลูมสเปอร์ได้รับจักกัน ก็ประกอบด้วย

สมาชิกที่เป็นโไฮโมเซ็กชัวล (homo-sexual) เป็นส่วนใหญ่ บันทึกความทรงจำและจดหมายติดต่อระหว่างสมาชิกในกลุ่มบลูมสเบอร์รี่ ที่พึงเปิดเผยในชั้นหลัง ช่วยให้เราทราบว่า ผู้มีพฤติกรรมร่วมเพศในกลุ่มบลูมสเบอร์รี่ มีอาทิเช่น จอห์น เมย์นาร์ด เคนเน็ต, ลิตตัน สเตเรซี, ดันคัน แกรนต์ เป็นต้น ส่วนเวอร์จิเนีย สตีเฟน กีเคลย์ หลงรักวากาเนนสตา สตีเฟน พีสาเยียงชูสา อารมณ์อ่อนอ่อนไหว และความรำคาญแห่งชีวิต ทำให้ครั้งหนึ่งมีตริษยาห์พา กันชักจุ่งให้ เธอมีชีวิตคู่กับลิตตัน สเตเรซี แต่ความพยายามดังกล่าวไม่สำเร็จ ล้มเหลว ในเมืองสเตเรซีเป็นคนรักร่วมเพศ อย่างไรก็ตาม ภัยหลัง จากที่เลียนوار์ด วูล์ฟกลับมาจากการปฏิบัติราชการในศรีลังกา เวอร์จิเนีย สตีเฟนกีเลือกที่จะลงเรืออยู่กับวูล์ฟ ส่วนวากาเนนสตา สตีเฟน เมื่อถูกกลับไปคลีฟ เบลล์ได้สองคน³⁷ กับยกันอยู่นานถึง 14 ปี ในระหว่างนั้น วากาเนนสตาครองชีวิตรักอยู่กับดันคัน แกรนต์ ผู้ซึ่งครั้งหนึ่งเคยเป็นหัวรักของเคนเน็ต ทั้งสองมีลูกสาวด้วยกันหนึ่งคน คือ แองเจลิกา เบลล์ (Angelica Bell) เดวิด การ์เนตต์ (David Garnett) นักเขียนผู้เป็นสมาชิกอีกคนหนึ่งของกลุ่มบลูมสเบอร์รี่ ซึ่งเคยหลงรักวากาเนนสตา สตีเฟน ตั้งแต่สมัยที่ก้าวสู่วัยหนุ่มสาว เมื่อพิเศษหัวใจจากวากาเนนสตา กีร็อก coyote ได้แต่ตั้งงานกับแองเจลิกา อย่างไรก็ตาม เมื่อเวลาผ่านไป ผู้ที่เคยมีพฤติกรรมรักร่วมเพศก็ เริ่มมีพฤติกรรมทางเพศตามปกติตามบรรทัดฐานของสังคม ไม่ใช่เป็นเคนเน็ต สเตเรซี และแกรนต์

4. เกณฑ์กับบลูมสเบอร์

Crabtree and Thirlwall (1980) เป็นรายงานการสัมมนาเรื่อง “Keynes and The Bloomsbury Group” ซึ่งวิทยาลัยเคนส์แห่งมหาวิทยาลัยเคนท์ จัดขึ้นในปี ก.ศ. 1978 นับเป็น Keynes Seminar ครั้งที่สี่ บทความที่นำเสนอใน การสัมมนาครั้งนี้มีอยู่ 4 เรื่อง ด้วยกัน คือ

1. Derek Crabtree, “Cambridge Intellectual Currents of 1900”
2. Richard Shone, “A General Account of the Bloomsbury Group”
3. Raymond Williams, “The Significance of Bloomsbury as a Social and Cultural Group”
4. Quentin Bell, “Recollections and Reflections on Maynard Keynes”

บทความคิดของเดิร์ก แครบทรี ก่อตัวถึงกระแสความเคลื่อนไหวและความก้าวหน้าทางวิชาการ ทั้งในด้านวิทยาศาสตร์ สังคม ศาสนา และมนุษยศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ ในตอนต้น คริสตศตวรรษที่ 20 ทั้งนี้เพื่อให้เข้าใจบรรยกาศอันก่อตัวนิกลุ่มบลูมสเบอร์ บทความของ ริชาร์ด โซน ก่อตัวถึงความเป็นมาของ กลุ่มบลูมสเบอร์ โดยทั่วไป (โซนเป็นเพื่อนสนิทของดันคัน แกรนต์ ซึ่งเป็นสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่มบลูมสเบอร์) ศาสตราจารย์เรียมอนด์ วิลเลียมส์ วิเคราะห์กลุ่มบลูมสเบอร์ในฐานะที่เป็นกลุ่มทางสังคม และวัฒนธรรม ส่วนศาสตราจารย์เคนนิน เบลล์ พิ่งความหลัง เกี่ยวกับเคนส์ในฐานะผู้ที่เคยใกล้ชิดมาก่อน ในจำนวนผู้นี้ได้เสนอ บทความในการสัมมนาที่สี่คนนี้ เป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์กับสมาชิก กับกลุ่มบลูมสเบอร์ถึง 2 คน คือ ริชาร์ด โซน และเคนนิน เบลล์ กระนั้นก็ตาม เมื่อพิจารณาเนื้อหาของ Crabtree and Thirlwall (1980) ทั้งสองแล้ว ค่อนข้างน่าผิดหวัง ทั้งนี้ เพราะเหตุว่า ไม่มีบทความหนึ่งบทความใดในหนังสือเล่มนี้ที่กล่าวถึงบทบาทเคนส์ ในกลุ่มบลูมสเบอร์และความสัมพันธ์ระหว่างเคนส์กับกลุ่มบลูมสเบอร์ โดยตรง บทความของแครบทรีเพียงแต่ให้ภูมิหลังเกี่ยวกับมหาวิทยาลัย เคมบริดจ์ บทความของโซนและวิลเลียมส์กล่าวถึงกลุ่มบลูมสเบอร์ โดยทั่วไป โดยมิได้เน้นประเด็นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเคนส์ กับกลุ่มตัวเองนี้ ส่วนบทความของเบลล์นำเสนอภาพของเคนส์ จากทัศนะของผู้เขียน ดังนั้น กล่าวโดยส่วนรวมแล้ว เนื้อหาของ หนังสือไม่สูตรกับข้อห้องสือนัก

หากพิจารณาในแง่ของข้อมูล อาจกล่าวได้ว่า Crabtree and Thirlwall (1980) มีต้นนำเสนอด้วยมูลใหม่ ไม่ว่าจะเกี่ยวกับเคนส์ หรือกลุ่มบลูมสเบอร์ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะเหตุว่า มีการตีพิมพ์บันทึก ความทรงจำและจดหมายได้ตอบของสมาชิกกลุ่มบลูมสเบอร์มา ก่อนแล้วจำนวนมาก นอกจากรายการจัดพิมพ์หนังสือชุด The Collected Writings of John Maynard Keynes ก็ช่วยให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับ

เคนส์เพิ่มขึ้นเป็นอันมาก อย่างไรก็ตาม จุดเด่นของ Crabtree and Thirlwall (1980) อยู่ที่บุพกามของศาสตราจารย์เรียมอนด์ วิลเลียมส์ ซึ่งวิเคราะห์กลุ่มบลูมสเบอร์ในฐานะกลุ่มทางสังคมและวัฒนธรรม โดยที่ให้เห็นว่า กลุ่มบลูมสเบอร์เป็นกลุ่มชนชั้นสูงซึ่งมีความคิด “ขบถ” ต่อสังคม ไม่มีดีดตัวในรูปแบบและเจ้าตัวประเพณีดังเดิม แต่ยังมีในเชิงภาพแห่งความคิดและการแสดงออกซึ่งความคิด โดยใช้ท่วงทำนองที่เปิดเผยและตรงไปตรงมา จนในบางครั้งดู ประหนึ่งว่า หมายถึง ลักษณะสำคัญประการหนึ่งของกลุ่มตัวเอง นี้ก็คือ การมีความสำนึกรักสังคม (Social conscience) โดยเฉพาะอย่างที่ก็คือ การมีความเอื้ออาทรต่อกลุ่มชนผู้เสียเบรียบในสังคม และเพื่อที่จะช่วยเกื้อกูลกลุ่มชนผู้เสียเบรียบในสังคม จำเป็นต้องมี การปฏิรูปอย่างเป็นระบบในระดับกลุ่มชนชั้นสูง ซึ่งครอบคลุมจึงเป็น พฤติกรรมที่มิอาจหลีกเลี่ยงได้ ปรากฏการณ์ดังกล่าว แสดงออก ในรูปของการปฏิเสธรูปแบบและเจ้าตัวประเพณีดังเดิม ตลอดจน การวิพากษ์วิจารณ์และเยาะเย้ยจากทางระบบความคิดของกลุ่มชนชั้นสูงเหล่านั้น แต่ขณะเดียวกัน ก็พยายามสื่อความคิดไปสู่กลุ่มชนชั้นต่ำผู้เสียเบรียบในสังคม รูปแบบของกลุ่มบลูมสเบอร์มิได้ เพ่งเกิดขึ้น หากแต่เมื่อพัฒนาการในประวัติศาสตร์ ในปลายคริสตศตวรรษที่ 18 ได้เคยมีกลุ่มของวิลเลียม ก็อดвин (William Godwin) และในกลางคริสตศตวรรษที่ 19 ก็มีกลุ่ม Pre-Raphaelite Brotherhood เป็นต้น

จอห์น เมเยอร์ร์ด เคนส์ เป้าศึกษาในมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ ในฤดูใบไม่ร่วง ปี ก.ศ. 1902 ในภาคการศึกษาแรกนั้นเอง เขายังเริ่มมีความสัมพันธ์กับแกนนำในเวลาต่อมาของกลุ่มบลูมสเบอร์ ลิตตัน สเตรชีย์ และเลียน华ร์ด วูล์ฟ ได้พำนฯไปทำการรัฐจักรกับ ย.อี. มาร์ว์ และต่อมาในปี ก.ศ. 1903 เ肯ส์ได้รับเลือกให้เป็น สมาชิกของ Apostles' Society ซึ่งมีมาร์ว์เป็นผู้นำ ด้วยเหตุนี้เอง ประชุมของมาร์ว์จึงมีอิทธิพลต่อวิถีการดำเนินชีวิตและระบบความคิดของเคนส์ เ肯ส์เองก็ยอมรับความเป็นจริงดังกล่าว แต่ในช่วงปลายแห่งชีวิต เ肯ส์พยายามลัดแยกจากปรัชญาของมาร์ว์³⁸ การเข้าเป็นสมาชิก Apostles' Society ทำให้เคนส์มีความสัมพันธ์อันสนิทแน่นกับกลุ่มที่เป็นหัวใจของกลุ่มบลูมสเบอร์ในเวลาต่อมา อย่างไรก็ตาม ดังได้กล่าวแล้วว่า สมาชิก ส่วนใหญ่ของ Apostles' Society เป็นพวกรัฐรัฐวิเมท ความสัมพันธ์ระหว่างเคนส์กับสมาชิก ชุมนุมดังกล่าว นี้ จึงมิได้มีเฉพาะแต่กิจกรรมทางปัญญาเท่านั้น หากทว่ายังมีความสัมพันธ์ทางเพศอีกด้วย เราไม่ทราบแน่ชัดว่า เ肯ส์เริ่มมีพฤติกรรมรักรัฐรัฐวิเมทเมื่อไร แต่ในขณะที่เป็นสมาชิก Apostles' Society อยู่นั้น มีหลักฐานปรากฏแห่งชัดว่า เ肯ส์และ สเตรชีย์ ต่างแย่งชิงที่จะได้อาร์瑟อร์ ออบไฮส์ (Arthur Hobhouse) เป็นคู่รัก ซึ่งปรากฏว่า เ肯ส์เป็นฝ่ายชนะ สเตรชีย์ต้องผิดหวังอีก

ครั้งหนึ่ง เมื่อสูญเสียดันคัน แกรนต์ ผู้เป็นทั้งญาติและมิตรสนิท ให้แก่เคนส์ แกรนต์เป็น “คู่รัก” ของเคนส์อยู่เป็นเวลานาน ความสัมพันธ์ทางเพื่อหวังคนทั้งสองเพื่อจะเลิกราไป เมื่อแกรนต์ไปอยู่กับภรรยาในสหราชอาณาจักร เบลล์ และเคนส์แต่งงานกับลิเดีย โลโลโกว่า³⁹

ดังได้กล่าวแล้วว่า สมาชิกกลุ่มสูญเสอเริ่มพื้นฐานปรัชญา คล้ายคลึงกันและมีโลกทัศน์ไม่แตกต่างกันมากนัก ด้วยเหตุนี้เอง การเกาะกลุ่มจึงมีชีวิตยืนนาน อย่างน้อยที่สุดจนถึงประมาณปี ค.ศ. 1938⁴⁰ หากเรายึดถือระบบการวินิเคราะห์ของศาสตราจารย์วิลเลียมส์ ซึ่งมองกลุ่มสูญเสอเริ่มฐานะที่เป็นกลุ่มทางสังคมและวัฒนธรรม เราอาจถือได้ว่า เ肯ส์เป็นสมาชิกของชนชั้นสูง ซึ่งไม่เพียงพอใจกลุ่มชนชั้นสูงที่ครอบงำสังคมอังกฤษอยู่ในขณะนั้น แต่เคนส์แตกต่างจากปัญญาชนกลุ่มสูญเสอเริ่มใหม่ ซึ่งเลือกที่จะอยู่กับวงราชการ ในข้อที่ว่า เ肯ส์เองจะได้เข้าสู่วงราชการโดยหวังที่จะปฏิรูประบบราชการ และเปลี่ยนแปลงนโยบายในด้านต่าง ๆ ไปในทิศทางที่พึงปรารถนา การปฏิรูปแนวความคิดและทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ของเคนส์ในส่วนหนึ่ง ก็อาจดีความได้ว่า เป็นปฏิรูปที่ เค้นส์มีต่อแนวความคิดและทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ที่ครอบงำข้าราชการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระทรวงการคลังในขณะนั้น เ肯ส์ไม่เพียงแต่ต้องการปฏิรูปโลกใบของรัฐ ด้วยการเข้าสู่ระบบราชการเท่านั้น หากเคนส์ยังพยายามที่จะสร้างประชาคมติด้วยการแสดงความคิดเห็นในหน้าหนังสือพิมพ์และนิตยสารต่าง ๆ อีกด้วย แต่การทำงานนั้นใช้ราชการ กลับทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างเคนส์กับสมาชิกอื่น ๆ ของกลุ่มสูญเสอเริ่มเกิดความดึงเครียดเมื่อเกิดสังหารมิฬครั้งที่หนึ่ง ทั้งนี้เนื่องจากปัญญาชนกลุ่มสูญเสอเริ่มใหม่ต้องการทำการฟ้องคดีต่อเจ้าหน้าที่ทางการที่ทำสังหาร แต่เคนส์กลับเป็นจักรกลของรัฐบาลผู้กระหายสังหาร (ในขณะนั้น เ肯ส์ช่วยราชการอยู่ที่กระทรวงการคลัง) เ肯ส์ต้องอดทนต่อเสียงวิพากษ์วิจารณ์ตลอดช่วงเวลาแห่งสังหารมิฬครั้งที่หนึ่ง เมื่อสังหารมิฬถึงเคนส์ได้ร่วมในคณะกรรมการเศรษฐศาสตร์อาสาจักรในการเจรจาทำสำนธีสัญญาสันติภาพ ณ นครปารีส แต่เคนส์เห็นว่า ฝ่ายสัมพันธมิตรเรียกว่า “ประเทศฝรั่งเศสและเยอรมนี” ประท้วงผู้แพ้สังหารมากเกินไป จึงลาออกจากคณะกรรมการดังกล่าวทันที แรงกดดันจากเสียงวิพากษ์วิจารณ์และการเงิน ทำให้เคนส์ต้องล้มป่วยด้วยโรคประสาท ในปี ค.ศ. 1919 หลังจากพ้นจากอาการโรคประสาท เ肯ส์ก็ลงมือเขียน *The Economic Consequences of the Peace (1919)* ซึ่งกล่าวกันว่าสะท้อนจุดยืนของกลุ่มสูญเสอเริ่ง⁴¹

เคนส์มีปัญหาความสัมพันธ์กับสมาชิกกลุ่มสูญเสอเริ่งอีกครั้งหนึ่ง เมื่อเคนส์แต่งงานกับลิเดีย โลโลโกว่า ในปี ค.ศ. 1925 ในชั้นต้น ลิเดียไม่เพียงแต่จะมีปัญหาการพูดภาษาอังกฤษเท่านั้น หากกว่าจะมีปัญหาโลกทัศน์ที่แตกต่างจากสมาชิกกลุ่มสูญเสอเริ่ง อีกด้วย ดังได้กล่าวแล้วว่า ปัญญาชนกลุ่มสูญเสอเริ่งได้รับอิทธิพล

จากปรัชญาของมาร์กีโดยตรงก็โดยอ้อม โลกทัศน์ของคนเหล่านี้จึงคล้ายคลึงกันซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่กระชับสมพันธภาพระหว่างคนเหล่านี้ แต่ลิเดีย โลโลโกว่า ไม่เพียงแต่จะปลดพันธนาณพัชญาของมาร์ก หากยังติดใจจากสิ่งแวดล้อมในสังคมที่แตกต่างจากสังคมกลุ่มสูญเสอเริ่ง โดยเกือบสิ้นเชิง ความแตกต่างทางด้านโลกทัศน์ จึงเป็นเหตุให้ลิเดียที่จะแทรกตัวเข้าสู่กลุ่มสูญเสอเริ่งได้ นอกจากนี้ สมาชิกกลุ่มสูญเสอเริ่งมีเหตุที่จะไม่พอใจลิเดีย 2 ข้อ ข้อที่หนึ่งก็คือ ชีวิตครอบครัวทำให้เคนส์มีเวลาที่จะสุ่มสิ่งกับกลุ่มนสูญเสอเริ่งอย่าง ส่วนอีกข้อหนึ่งนั้นเกิดจากอุปนิสัยส่วนตัวของลิเดียเองในขณะที่สมชายกลุ่มสูญเสอเริ่งชอบปัญหาหนักสมอง แต่ลิเดียกลับชอบคุยเรื่องเอกสารไปก่อน ในการสันหนาด้วยเรื่องเอกสารไปก่อน ซึ่งสร้างความไม่พอใจแก่ผู้ร่วมงานสันหนาไม่น้อย อย่างไรก็ตาม กล่าวได้ช่วยให้กลุ่มสูญเสอเริ่งเรียนรู้ที่จะยอมรับลิเดียในเวลาต่อมา⁴²

กลุ่มสูญเสอเริ่งอีกครั้งที่ต้องพัฒนาการทางความคิดและโลกทัศน์ของเคนส์โดยมีพัสดุต้องสังขับ ความคิดเห็นของเคนส์ที่ปรากฏในบทความต่าง ๆ ที่เคนส์เขียนให้บุคคลอุปกรณ์เศรษฐศาสตร์อ่านหลายต่อหลายเรื่องเป็นผลจากการแยกเปลี่ยนความคิดเห็นภายในกลุ่มสูญเสอเริ่ง แต่ประเด็นที่บังไม่มีค่าตอบอันชัดเจน ก็คือ กลุ่มสูญเสอเริ่งนับมากและอิทธิพลมากน้อยเพียงไร ต่อพัฒนาการทางความคิดทางเศรษฐศาสตร์ของเคนส์ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อพัฒนาการของ *The General Theory*

เชิงอรรถ

* บทความเรื่องทัศน์ค่าของ Derek Crabtree and A.P. Thirlwall (eds.), *Keynes and the Bloomsbury Group* (London : Macmillan, 1980), 112 pages.

¹ E.A.G. Robinson (1947) โปรดูบรรณาธิการทั่วไปที่ความนี้

² Pigou (1946) และ Pigou (1947)

³ Schumpeter (1946)

⁴ ข้อมูลดังกล่าวได้มาจาก Patinkin (Donald Patinkin) และ Paul Samuelson (Paul Samuelson) ในการสัมภาษณ์ “Keynes, Cambridge and the General Theory” ซึ่งจัดโดยมหาวิทยาลัยออกซ์ฟอร์ด ค.ศ. 1975 คู Patinkin and Leith (1977), pp. 87-89.

⁵ คุณอาทิตย์ A.F.W. Plumpter, “Maynard as a Teacher” in Milo Keynes [1975], pp. 247-253 ; Quentin Bell, “Recollections and Reflections on Maynard Keynes” in Crabtree and Thirlwall (1980), p. 69.

- ⁶นายรอย เจกินส์ เคยดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง (อังกฤษ) ในรัฐบาลของนายอาโลด์ วิลสัน ต่อมาเกิดความขัดแย้งอย่างรุนแรงกับฝ่ายซ้ายในพรรคการเมืองจึงแยกตัวออกมาร่วมตั้งพรรครักด้วยประชาธิปไตย
- ⁷ไม่โอล เคนส์ เป็นรุกขายของเซอร์เยฟเฟอร์ เคนส์ (Geoffrey Keynes) น้องชายของ จอห์น เมเยอร์ด เคนส์
- ⁸หนังสือเล่มนี้อยู่ในชุด *Fontana Modern Masters* วัดทุประสงค์ของหนังสือชุดนี้ก็คือ การกล่าวถึงวิชาประวัติ ผลงาน และความคิดของนักประชัญญาและนักคิดคนสำคัญแห่งปัจจุบันสมัย สำหรับได้แล้ว มีอกรีดลงนั้น เป็นผู้ที่นับบทบาทสำคัญในการทำหน้าที่บรรณาธิการหนังสือชุด *Collected Writings of John Maynard Keynes* ร่วมกับเอลิซาเบธ จอห์นสัน (Elizabeth Johnson)
- ⁹ประสบการณ์ของผู้ทำหน้าที่บรรณาธิการ ความเป็นมาและปัญหาเกี่ยวกับเอกสารชั้นต้นเหล่านี้ ดู **Elizabeth Johnson (1973)** และ Donald E. Moggridge, "Cambridge Discussion and Criticism Surrounding The General Theory : A Chronicle's View" in **Patinkin and Leith (1977)**, pp. 64-71.
- ¹⁰**Hazlitt (1960)**, p. 3.
- ¹¹**Ohlin (1937)** และ **Ohlin (1977)**
- ¹²จดหมายของเคนส์ถึงโอทีสัน ลงวันที่ 27 มกราคม ค.ศ. 1937 ภายหลังจากที่ **The General Theory** ออกสู่สาธารณะแล้ว ดู *The Collected Writings of John Maynard Keynes*, vol. 14, pp. 184-5.
- ¹³**Patinkin (1976)** ; Don Patinkin, "The Process of Writing The General Theory : A Critical Survey" in **Patinkin and Leith (1977)**, pp. 3-24.
- ¹⁴Landgren (1960) และ Steiger (1976) ข้างถึงในคำอภิปรายของศาสตราจารย์ โคนลด์ วินช์ (Donald Winch) และคอน พะดินกิน ดู **Patinkin and Leith (1977)**, pp. 76-78.
- ¹⁵Ohlin (1974)
- ¹⁶Harry G. Johnson, "Keynes and British Economics" in **Milo Keynes (1975)** ; reprinted in H.G. Johnson, **On Economics and Society** (The University of Chicago Press, 1975), pp. 77-90.
- ¹⁷**Patinkin (1975)** ; **Patinkin (1976)** ; Patinkin, "The Process of Writing The General Theory : A Critical Survey" in **Patinkin and Leith (1977)**, pp. 3-24.
- ¹⁸**Moggridge (1973)**
- ¹⁹E.A.G. Robinson, "Keynes and His Cambridge Colleagues" in **Patinkin and Leith (1977)**, pp. 25-38.
- ²⁰Schumpeter (1954), p. 1172.
- ²¹**Economica**, vol. 3 (1936), pp. 115-132.
- ²²Bernard Corry, "Keynes in the History of Economic Thought" in **Thirlwall (1978)**, pp. 3-34.
- ²³E.A.G. Robinson, "Keynes and His Cambridge Colleagues" in **Patinkin and Leith (1977)**, pp. 35-38.
- ²⁴คุณทองกิปรายของอสติน โรบินสันใน **Thirlwall (1978)**, pp. 59-61.
- ²⁵ในสหราชอาณาจักร มีกลุ่มคนที่เรียกว่า McCarthyism เพื่องหูในด้านที่ควรจะ 1950 องค์กรที่มีชื่อว่า Veritas Foundation ได้จัดพิมพ์หนังสือชื่อ **Keynes at Harvard** กล่าวหาว่า ทฤษฎีและแนวความคิดของเคนส์ จัดอยู่ในจ农业生产 คณิตศาสตร์ มากกว่า นักเศรษฐศาสตร์ ดู John Kenneth Galbraith, "How Keynes Came to America" in **Milo Keynes (1975)**, pp. 132-141.
- ²⁶Mauric Cranston, "Keynes : His Political Ideas and Their Influence" in **Thirlwall (1978)**, pp. 101-115.
- ²⁷คุณทองกิปรายของอสติน โรบินสันใน **Patinkin and Leith (1977)**, p. 88.
- ²⁸A.F.W. Plumptre, "Maynard Keynes as a Teacher" in **Milo Keynes (1975)**, pp. 247-253.
- ²⁹Robert B. Bryce, Walter S. Salant and Lorie Tarshis, "Keynes as Seen by His Students in the 1930s" in **Patinkin and Leith (1977)**, pp. 39-63.
- ³⁰**Patinkin and Leith (1977)**, pp. 3-24.
- ³¹Milo Keynes, "Maynard and Lydia Keynes" in **Milo Keynes (1975)**, pp. 1-8.
- ³²Richard Buckle, "On Loving Lydia" in **Milo Keynes (1975)**, pp. 49-59.
- ³³**Keynes (1949)**
- ³⁴เควนตีน เบลล์ (Quentin Bell) ผู้แต่งหนังสือเรื่อง **Bloomsbury** เป็นบุตรของ โคลฟ เบลล์ และ瓦เนสสา สตีเฟ่น เคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ วิชาประวัติศาสตร์และภาษาอังกฤษ แต่ University of Sussex ประเทศอังกฤษ ปัจจุบันปลดเกษียณแล้ว งานเขียนสำคัญที่ยกับกุญแจมูลนิธิเรื่องนี้คือ **Virginia Woolf : A Biography (1972)**.
- ³⁵**A Supplement to the Oxford English Dictionary**, Vol. I (1968), p. 298.
- ³⁶Leonard Woolf, **Beginning Again (1964)**, pp. 21, 23 ข้างถึงใน **Crabtree and Thirlwall (1980)**, p. 41.
- ³⁷คือ จูเลียน เบลล์ (Julian Bell) และ เควนตีน เบลล์ (Quentin Bell)
- ³⁸**Keynes (1949)**
- ³⁹Paul Levy, "The Bloomsbury Group" in **Milo Keynes (1975)**, pp. 60-72.
- ⁴⁰Quentin Bell, "Recollections and Reflections on Maynard Keynes" in **Crabtree and Thirlwall (1980)**, p. 86.
- ⁴¹**Bell (1968)**, pp. 60-64.
- ⁴²Milo Keynes, "Maynard and Lydia Keynes" in **Milo Keynes (1975)** pp. 1-8.

บรรณานุกรม

- Bell, Quentin. **Bloomsbury.** London : Weidenfeld and Nicolson Ltd., 1968.
- Crabtree, Derek. and A.P. Thirlwall (eds.), **Keynes and the Bloomsbury Group.** London : Macmillan, 1980.
- Harrod, Roy. **The Life of John Maynard Keynes.** London : Macmillan, 1951.
- Hazlitt (ed.), Henry. **The Critics of Keynesian Economics.** Princeton, N.J. : D. Van Nostrand Co. Inc., 1960.
- Jenkins, Roy. "Keynes" **The Times** (March 1972).
- Johnson, Elizabeth. "The Collected Writings of John Maynard Keynes : Some Visceral Reactions" in Michael Parkin and A.R. Nobay (eds.), **Essays in Modern Economics.** London : Longman, 1973.
- Keynes, John Maynard. "My Early Beliefs" in **Two Memoirs** (1949) ; reprinted in **The Collected Writings of John Maynard Keynes**, Vol. 10 (London : Macmillan, 1972), pp. 433-451.
- Keynes (ed.), Milo. **Essays on John Maynard Keynes.** Cambridge University Press, 1975.
- Landgren, Karl - Gustav. **Den 'nya ekonomin' i Sverige : J.M. Keynes, E. Wigforss, B. Ohlin och utvecklingen 1927 - 1939** (*The 'New Economics' in Sweden : J.M. Keynes, E. Wigforss, B. Ohlin and the Development 1927 - 1939*) Stockholm : Almqvist and Wiksell, 1960.
- Lekachman, Robert. **The Age of Keynes.** London : Allen Lane, 1967.
- Moggridge, D.E. "From the **Treatise** to the **General Theory** : An Exercise in Chronology" **History of Political Economy**, Vol. 5 (Spring 1973). pp. 72-88.
- Moggridge (ed.), D.E. **Keynes : Aspects of the Man and His Work.** London : Macmillan, 1974.
- Moggridge, Donald E. **Keynes.** London : Fontana, 1976.
- Ohlin, Bertil. "Some Notes on the Stockholm Theory of Saving and Investment", **Economic Journal**, Vol. 47, I (March 1937), pp. 53-69 ; II (June 1937), pp. 221-240.
- Ohlin, Bertil. "On the Slow Development of the 'Total Demand' Idea in Economic Theory : Reflections in Connection with Dr. Oppenheimer's Note" **Journal of Economic Literature**, Vol. 12 (September 1974), pp. 888-896.
- Ohlin, Bertil. "Some Comments on Keynesianism and the Swedish Theory of Expansion Before 1935" in **Patinkin and Leith** (1977, pp. 149—165).
- Patinkin, Don. "The Collected Writings of John Maynard Keynes : From the **Tract** to the **General Theory**", **Economic Journal**, Vol. 85 (June 1975), pp. 249-270.
- Patinkin, Don. **Keynes' Monetary Thought : A Study of Its Development.** Durham : Duke University Press, 1976.
- Patinkin, Don. and J. Clark Leith (eds.), **Keynes, Cambridge and the General Theory.** London : Macmillan, 1977.
- Pigou, A.C. **Employment and Equilibrium : A Theoretical Discussion.** London : Macmillan, 1941.
- Pigou, A.C. "John Maynard Keynes 1883-1946" **Cambridge Review** (May 18, 1946).
- Pigou, A.C. "John Maynard Keynes 1883-1946" **Proceedings of the British Academy**, Vol. 32 (1947).
- Pigou, A.C. **Keynes's General Theory : A Retrospective View.** London : Macmillan, 1950.
- Robinson, E.A.G. "John Maynard Keynes 1883-1946" **Economic Journal** (March 1947).
- Robinson, E.A.G. "Arthur Cecil Pigon" in **International Encyclopedia of the Social Sciences** (1968).
- Robinson, E.A.G. **John Maynard Keynes : Economist, Author, Statesman.** Oxford University Press, 1971.
- Schumpeter, Joseph A. "John Maynard Keynes 1883-1946" **American Economic Review** (September 1946), reprinted in Schumpeter, **Ten Great Economists** (Oxford University Press, 1951).
- Schumpeter, Joseph A. **A History of Economic Analysis.** Oxford University Press, 1954.
- Steiger, Otto. "Bertil Ohlin and the Origins of the Keynesian Revolution" **History of Political Economy**, Vol. 8, No. 3 (February 1976), pp. 341-366.
- Stewart, Michael. **Keynes and After.** Penguin Books, 1967.
- Thirlwall (ed.), A.P. **Keynes and International Monetary Relations.** London : Macmillan, 1976.
- Thirlwall (ed.), A.P. **Keynes and Laissez — Faire.** London : Macmillan, 1978.